

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HÍRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felélő szerkesztő és kiadótulajdonos:
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K.-VÁSÁRHELYT.
Hirdetések díjszabály szerint. Nyitltér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hírlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátraleéban vannak, tisztelettel kerjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

Az adó-novella.

A reformok korszaka csakugyan bekövetkezik. Az egyházpolitika alapkérdései meglevén oldva, a reszort-miniszterek sorra előlépnek csöndben előkészített munkálataikkal.

Hieronimi belügyminiszter csak a napokban jelentette be a közigazgatási reformok egyik részének küszöbön állását, most már Wekerle Sándor miniszterelnök, mint pénzügyi szakminiszter, bocsátotta közre azt az emlékiratot, amelyet az egyenes adók reformja tárgyában összehívandó szakbizottsághoz intéz.

Az emlékirat egyenes adórendszerünk összefoglaló reformjának irányzó elveit tartalmazza s kiczövekezi a szakbizottság számára azon határokat, amelyekben véleményét és tanácsát várja a pénzügyminiszter.

Nehogy valaki mindjárt arra gondoljon — a multak után, — hogy az egyenes adók emelése van tervbe véve, sietünk előrebo-

csájtani, hogy a pénzügyminisztert az adó-emelés szándoka nem vezeti. Annaira nem, hogy ő maga vallja be az 1875. évi reformról, hogy annak tulajdonképeni célja a közjöveldmek fokozása volt.

Most azonban arról van szó, hogy az egyenes adók rendszere korrigáltassék; arányosabban, igazságosabban oszoljanak el azok s az időközben főlhalmozódott helyhatósági szolgáltatások terhei ne nehezedenek annyira az adózók vállaira.

Wekerle a mostani adózási rendszer igazi terhét főképen az egyenes adókkal összefüggésbe hozott mellékjárulékokban látja.

A községi pótdadó az országban 30%-ot tesz ki, ami átlagnak horribilis.

A rendezett tanácsu városok pótdója 25%, a törvényhatósági városoké átlagban 38 százalék.

Ezenkívül van megyei pótdó közel 5%, utadó több mint 8%, iskolaadó 5%. Ide nem érve a többieket, amilyenek az egyházi adó (párber), betegápolási és katonabeszámolásai járulékok, a mezei rendőrség terhe s itt-ott még egyéb községi vagy városi címek is, sok helyütt a vizszabályozás súlyos terhe.

A pénzügyminiszter a reform keretébe tehát ezeket az „egyéb” adókat is fölvetve, a melyek sok községben jóval magasabbak, mint maga az állami adó,

A reform első lépése azonban az állami egyenes adók rendezése lesz, mivel ez képezi amazoknak is alapját és kiindulási pontját. Az egyenes adók rendezése után a többi járulékok kérdése már könnyen megoldható; a nélkül sehogy.

A földadót a miniszter nem akarja új kataszterrel rendezni, de jelzi, hogy a mostani kataszterben kinyomozott tiszta jövedelem nem felel meg a valóságnak. Itt tehát az adólábnak, a százaléknak kell alkalmaz-

kodnia a valósághoz, némely munkálatok pedig megigazítandók.

A házadónál korrigálni kell azt az aránytalanságot, hogy a házostályadónál a lakhelyiségek nagysága és használhatósága nem jön számba, a házberadónál pedig helyi egyenlőtlenségek vannak. Azonfelül a 3 évi kivétési rendszer helyett az évenkénti jobbnak látszik.

A keresetadónál vannak az igazi nagy kérdések. Nagyszerű aránytalanságok, eltitkolások, kibujások, fikciók és panaszok.

A II. oszt. keresetadót a miniszter némi kiigazítással fönn akarja tartani s a IV. oszt. keresetadó ellen sem tesz sok kilogást. Annál többet a tulajdonképeni keresetadó, a III. oszt. adó ellen.

Itt a 10 százalékos adólabát a 35 százalékos pótdó-kisérettel — mely ennek valóságos holdja — a pénzügyminiszter is lehetetlenségnek tartja. Szerinte a valóságban ez az adó nem 10, hanem csak 5 százalék átlag. Az adólab az eltagadásokra levén számítva, világos, hogy a 10 százalékos fikció mellett az jár legjobban, a ki legjobban képes eltagadni és eltitkolni jövedelmi forrásait.

Az aránytalanságok itt rendkívüli nagyok s többnyire a becsületes és őszinte honpolgárok, tehát a népesség javának rovására.

A pénzügyminiszter tehát új fölbecslési rendszer mellett a progresszív adólabra gondol. A kisebb keresetek 3—4 százalék adóval terhelhetnének, a nagyobbak progresszívra a valóságban 10 százalékig. Ehhez egész sor kinyomozási és büntetési rendszabály csatlakoznék, mivel az új adórendszer és adólab arra lesz alapítva, hogy minden állampolgár becsületesen bevallja keresetét.

A tőkeamat- és járadékadó egyes cizmeiben esnék változás alá. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója lényegében érintetlen maradna.

A „Székelyföld” lárczája.

Megszalva.

Irta: K. A.

Egy hideg deczemberi délután a kandalló vigan lobogó tüze mellett a legújabb lapokban böngésztem, midőn kopogást hallok ajtómon s azon régi jó barátom, iskolatársam Székelyfi Dezső lépett be.

— Bizonyosan a Nemere hajtott hozzám kedves Dezsőm! — kiálték barátom elé menve. — Tán a halottak birodalmában ütöttél tanyát, hogy oly hosszú idő óta nem mutatkoztál? De az Istenért mi bajod, mily halvány, levert vagy?

Dezső mosolyt erőltetett ajkaira s bánatos hangon mondá:

— Ma egy éve annak a szomorú történetnek... — Micsoda szomorú történetről beszélsz? — kérdém nem minden kíváncsiság nélkül.

— Ha van időd és meghallgatod, hát elmoundom.

*

Volt K. Faluban egy özvegy asszony, ki egyetlen leányával, a csinos és magas miveltégű Flórával lakott egyedül, kit bálványozásig szeretett. Férjét alig pár évi boldog házasságuk után elvesztvén, a kis Flórát megmaradt kevés vagyonából, mint egy szerető, gondos, jó anya neveltette,

és gondja volt arra is, hogy leánya mindazokat megtanulja, miket egy jó gazdasszonynak tudnia kell.

Flóra nyulánk, magas termetű, sápadt arcu nő volt, gyönyörű kék szemekkel. Nem annyira szépnek, mint rendkívül érdekes nőnek volt mondható. Az egyszerű, házias ruha, melyet minden alkalommal viselt, még inkább kiemelte szép természetnek báját s így nem volt csoda, ha a szomszéd gazdag földes ur fiának, Szirtfoki Aladárnak, ki tanulmányai bevégezése után a fővárosból most került haza — megakadt a szeme rajta.

Szirtfoki Aladár, mint sportmannhoz illő, minden nap kirándult vadászatra a falu felett elterülő erdőbe s ilyenkor utja Flórának háza előtte vitte el.

Flórának is feltűnt a csinos fiatal ember s mindig úgy alkalmazta, hogy midőn Aladár arrra ment, az ablaknál dolgozott. Egy alkalommal pedig épp a kis rács kerítés előtt állott, midőn Aladár a vadászatból hazatért. A mint észrevette Flórát, egyenesen hozzá ment s mély bókók között mutatá be magát. Aladárt minden érdekelte s kérdezősködött mindenről s midőn megtudá, hogy a Flóra édes anyja a közeli városba ment bevásárlások végett, engedelmet kért, hogy anyja hazatértéig ott maradhasson, mert ő úgy sem idegen, hiszen egykor játszótársak is valának.

Flóra örömmel egyezett bele, hiszen olyan rég óhajtott vágya teljesült be ezzel.

Aladár szellemesen beszélt el fővárosi élményeit, melyeknek csak emléke is most már undorral töltik el egész valóját, és megbocsáthatlan bűnnek mondá, hogy hamarabb haza nem jött; de képzelete sem volt, hogy kisded falujában oly kedves, bájos teremtsre is találhat, mint Flóra, ki — tudja jól — jövő boldogságát tartja kezében s nélküle élnie lehetetlen, mert már az első látásnál oly hatalmas, olthatatlan láng gyult kebelében, melyet semmi sem képes kioltani, csak a ha'ál.

Végre bucsut vett Aladár. Flóra kezeit ajkaihoz emelve forró csókot nyomott reá s mélyen nézett a leány szép szeméibe. Flóra mint felvert galamb futott be a házba. Az ifjú édes szavai elszédítették, nyugalma fel volt dülva, örülten beleszeretett, elhatározta magában, hogy küzdeni fog ellene, de akaratereje megtört, nem birt ellent állani.

Anyja, a mint este hazajött azonnal észrevette leányán a változást, feltűnő sápadt volt, szeméi lázban égtek. Gyöngéd szeretettel kérde, hogy mi a baja? Flóra heves főtájást hozott föl ürügyül s kérte édes anyját, engedje meg, hogy szobájába visszavonulhasson, holnapra, ha kipihen magát, majd jobban lesz.

Ellenben egy egészen új cím jönné a mostani ált. jövedelmi pótdadó helyébe, az u. n. jövedelemadó, mely az egyéni jövedelmeket teljes összegükben ölelné fel s a létminimum érintése nélkül venné mérsékelt adó alá az egyén gazdasági jólétét a maga egészében, kiméletes és óvatos adóalak szerint.

A pénzügyminiszter a tervezett reformokból a kereseti adónál emelkedést, a többinél visszamaradást vár. Magát a javaslatot nem akarja azonban organikus reformalakjába foglalni, hanem egy novelláris törvény alakjába, mely a reformra kiszemelt adó-nemeket fejezetenként alakítaná át.

Az emlékirat végén pedig ő maga is jelzi, hogy új adókezelési törvény fogja az egészet betetőzni.

Az ország kétségkívül teljesen indokolt figyelemmel fogja kísérni a megindított nagyméretű adóreformot. A mostani adórendszer tarthatatlansága rég ismert dolog, még inkább ismeretesek az adókezeléssel járó nagymérvű torturák, a melyeket egy jobb jövő reményében 10 év óta kevés panaszzal, de keservesen visel az ország.

Wekerle, aki exposé pénzügyi szakértő és szerencsés genialitással nyúl mindenhez, akár nagy legyen az, akár kicsiny; bizonynyal sikerrel fogja befejezni ezt a földadót is, mely ha nem is törőly hatalmas és általános gazdasági ujtás felé, mint a valuta helyreállítása, de ezernyi idegszállal fűződik az emberi élet mindennapi boldogságához. Tehát valóban méltó arra, hogy egy valóban nagy államférfiú ész vele nemzete javára szeretettel és beható gondnal foglalkozzék úgy, amint cselekszi.

Iparoktatási ösztöndíjak székelyfiuk részére.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter a m. kir. államvasutak javító műhelyével és gépgyárával, valamint a diósgyőri vas- és acélgépgyárral kapcsolatban ipartanműhelyeket állít fel, melyek a jövő 1894-ik év január 1-én nyílnak meg és kiterjednek első sorban a fém s a többi eme gyárakban felkarolt összes iparágakra. A Budapestben és Diósgyőrről létesíteni szándékolt ilytanműhelyekbe keresek. miniszter egyik korábbi rendeletében mely a lapok hasábjain is megjelent, a négy székely vármegyéből 10-10, összesen 40 székely ifjú felvételét és teljes ellátását helyezte kiállításba; ugyanez ügyben 88.336-93. sz. alatt ismételtén a következő leiratot intézte a székelyföldi iparfejlesztő bizottságokhoz, melékelve egyszersmind a tanműhelyek általános és részletes szervezeti szabályzatát, azon utasítással, hogy minél szélesebb körben adja tudomásra a bizottság.

A miniszter leiratát, valamint a felvételre vonatkozó rendeletet s a tanoncok képzését illető

lető szervezeti szabályzatot megismertetjük a következőkben:

A háromszék vármegyei iparfejlesztő bizottságnak.

Kapcsolatban f. évi 61.870. sz. a. kiadott leiratommal mellékelve megküldöm a bizottságnak székely ifjak ipari kiképzetése ügyében általam jóváhagyott felvételi általános feltételeket és az e célból létesítendő tanműhelyek szervezeti szabályzatát. Együttal felhívom a bizottságot, hogy a melléleteket áttanulmányozva, azokat az iparfejlesztő bizottság tagjaival ismertesse meg és a vármegye alispánjával egyetértően gondoskodjék a kellő közzétételről. E helyen figyelembe ajánlom a bizottságnak, hogy az ügy sikere érdekében kifejtendő odaadó közreműködését, a melyre számítok, a hivatalos uton kívül a társadalmi terén is igyekezzék érvényre juttatni, hogy a tanműhely eszméjét és szervezetét, esetleg az erre alkalmas néptanító és lelkesítő utján is tegyen népszerűvé, hogy az ajánlkozók közül az erre valóban érdemes elemet lehessen kiválasztani.

Igen kíváncsún tartom, hogy a tanműhelybe a legaraválóbb székely ifjak kerüljenek be.

Ezeknek sikeres előmenetele lesz hivatal arra, hogy a székely ifjuság jelenleg még keletre gravitáló részének boldogulhatását útját az ország nyugati részei felé terelje.

Ha a mostani kezdemény sikeres leendő, a jövőben sem fogok elzárkózni a székely munkás ifjakért hozandó áldozatoktól és gondoskodásom az arra érdemesekkel szemben állandó marad.

Felhívom a bizottságot, hogy a vármegye alispánjával egyetértve a vázolt irányban működjék és a vármegye területéről alkalmas és a felvételi feltételeknek lehetőleg megfelelő tíz székely fiút válasszon ki és hozzon legkésőbb f. é. december hó 15-ig a felvételre javaslatba. Küldje fel hozzám egybegyűjtve az ifjak összes szükséges okmányait, hogy szetosztásuk felől idejekorán intézkedhessem. A mennyiben tizen felül is volna figyelembe veendő ajánlkozó, ezt említse meg, hogy a netán egyes más székely vármegyének szánt üres helyekre felvételtessem őket.

Végül kijelentem, hogy a tanoncok felvételére és kiképzésükre nézve a jelen leiratomhoz csatolt melléleteket kívánom irányadokul tekintetni és ehhez képest hatályon kívül helyezem a f. évi szeptember 26-án kelt 61.870 sz. a. leiratomnak ama részeit, melyek a melléletekben és jelen intézkedéssel ellentétben vannak.

Budapest, 1893. november hó 9.

Lukács.

Általános feltételek a kézműves tanoncok felvételéről és kiképzetéséről.

Elrendelem, hogy a magyar kir. államvasutak, továbbá a m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgépgyár műhelyeiben a mesterségek elsajátítása céljából tanoncok alkalmaztassanak és pedig a következő feltételek mellett.

A tanoncok korlátolt számban vétetnek fel; ezen felvételnél első sorban azon szempontok irányadók, melyeket a kereskedelemügyi miniszter követendőül megjelöl.

1. A tanoncok 14 évnél öregebbnek és 16 évnél fiatalabbnak kell lenni; csak kivételesen vehetők fel tanoncok a 18 életkorig. A tanoncnak himlő ellen beoltottnak, az elemi iskolát sikerrel

elvégeztetnek, egészségesnek s az illető mesterség folytatására alkalmasnak kell lennie.

2. Az ezekre vonatkozólag előterjesztendő bizonyítványok alapján az illető műhely főnöksége a tanonc atyjával, illetve a gyámmal írásbeli tanoncszerződést köt 4 évi tartamra, melybe ki- teendő, hogy a tanonc netaláni megbetegedési esetekben hozzátartozói által ápolandó.

3. Székely tanoncokra nézve az előterjesztendő bizonyítványok alapján az illető műhelyfőnökség a tanonc atyjával, illetve a gyámmal írásbeli tanoncszerződést köt 4 évi tartamra, melybe az is felveendő, hogy a székely tanonc megbetegedése esetében teljes gyógykezelésben részesül a beteg- segélyző pénztár alapszabályai értelmében.

3. Ha a tanonc már tanoncszervezetben állott, csak akkor vehető fel, ha ezen viszony békés uton és szabályszerű alakban felbontatott.

Ez esetben a 4 évi tanoncszidő megfelelően meg- rövidíthető.

4. A műhelyi oktatás mellett a tanonc köteles a törvényben előírt tanonc-iskolai oktatásban résztvenni.

5. A tanonc-idő alatt a tanonc a műhely fő- nökének házi fegyelme alatt áll és előjáróinak és tanítójának felvételénél engedelmeskedni tartozik.

Fegyelem tekintetében a tanonc a műhelyi il- letve gyári munkarend határozatának van alá- vetve.

6. A tanonc naponkénti foglalkoztatása a vasár- napi és éjjeli munka kizárásával, a műhelyben 10 óráig tart.

7. A tanonc köteles tisztességes és erkölcsös életmódot követni és mindenkor arra törekedni, hogy előjáróinak szeretetét és tiszteletét meg- nyerje és tanonc, illetve munkatársaival jó és kollegiális viszonyban legyen. A tanonc az előírt munka- és iskolai órákat pontosan tartsa be, a rá bizott munkákat és teendőket mindig készséggel és buzgósággal végezze el, arra törekedvén, hogy mesterségében minél tökéletesebb legyen és a ki- képező intézet érdekeit szem előtt tartsa. Ugy a munkában, mint az iskolában a tanonc megfelelő ruhában jelenjék meg.

8. Két havi próbaidő alatt a tanonc viszony felbontása egyoldalú visszalépés után meg van engedve. A próbaidő letelte után pedig csak kö- zös megegyezéssel vagy az ipartörvényben előre- látott esetekben történhetik a tanoncszerződés felbontása.

9. Mindazon esetekben, a melyekben a tanonc viszony felbontása a tanoncnak súlyos személyes mulasztásból ered; különösen, ha az a szolgálá- tot önhatalmúan elhagyta, tanonc minőségben való újbóli felvétele ki van zárva, úgy az állam- vasutak, mint az államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgépgyár műhelyeiben.

10. A tanoncszervezet befejezte után a tanonc- bizonyítvány nyer. A műhely főnökség a felszaba- dult tanoncznak további alkalmaztatásáért köte- lezettséget nem vállal, a mennyiben azonban a tanonc a tanidő alatt derék, tisztességes, szolgál- latra kész és megbízható egyénnek bizonyult, a m. kir. államvasutak, valamint a m. kir. államvas- utak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgé- gyár igazgatóságának fenhatósága alatt álló mű- helyek öt egyenlő körülmények között első sor- ban fogják az alkalmaztatásánál tekintetbe venni.

11. A két havi próbaidő alatt a tanonc külön megállapodás hiányában díjazást nem nyer. A két havi próbaidő letelte után a tanonc képességéhez

Bement szobájába s ruhástól vetette magát ágyára, nem birt aludni; a pirkadó hajnal is ébren találta.

Reggel még sápadtabb, szórakozottabb volt, mint azelőtt. Oda ült az ablakhoz kézi munkájával, de nem birt dolgozni, szüntelen csak az utra te- kintgetett, várva a szeretett ifjút; de a kit várt, az nem jött. Elmúlt egy nap, elmúlt egy hét, de Aladár csak nem mutatta magát.

Vasárnap volt. Flóra anyja templomba készült, hívta leányát is, de Flóra rosszullete miatt otthon maradt. Lefeküdt, de háborgó lelke nem talált ott sem nyugtot. Felkelt, oda ment az ablakhoz, ki- tekintett s hirtelen összezerzett, messziről észre- vette Aladárt, ki gyors léptekkel jött egyenesen hozzájuk. Flórának alig maradt annyi ideje, hogy egy kissé rendbe szedje magát Aladár belépett. Köszönt. Flóra helyet mutatott s mindketten le- ültek a pamlagra egymás mellé.

Aladár megfogta Flóra kezét s kérte hallgassa meg őt nyugodtan. Atyámnak — mondá — elha- tározott komoly szándéka, hogy megőrüljek. És az a kívánsága, hogy egyik kebelbarátja leányát vegyem nőül. Én édes Flóra sokkal jobban szere- tem, imádom, semhogy atyám akarata előtt meg- hajolni tudnék. Ha kell cselezol vele, csak azt a boldogító szót halljam kedves ajkairól, hogy vi- szonozza igaz, mély szerelmemet. Ezzel gyöngéden

átkarolta Flóra karcsu derekát s egy hosszú forró csókban egyesült lelkük. Flóra is bevallotta, hogy szereti lelke egész hevével, s feltétlenül bizik benne. Aladár rövid bucsuzás után eltávozott.

És ez így tartott sokáig, nagyon sokáig. Ahogy a Flóra édes anyja hazulról eltávozott, Aladár rögtön ott termett.

Egy napon Aladárék egyik cselédjének egy kis dolga lévén Flóra anyjával, bement hozzájuk és egyszersmind elbeszélte azt is, hogy az urfi elment a szomszéd faluba kérébe a nagyságos Horváthi Eleonora kisasszonyhoz, a kiért majd meghal az urfi, annyira szereti. És Flórának mindezt hallania kellett. Most már tudta, hogy Aladár vele csak gonosz játékot űzött. Oh, pedig mennyire szeretete őt! Most már vége mindennek! Nagy önmegta- gadásába került, hogy anyja előtt el ne árulja ma- gát. Szobájába ment és sirt keservesen. Minék él ő, jobb lesz a halál, legalább minden szenvedé- séei véget érnek. És borzasztó elhatározásban állapodott meg.

Egy néhány nap múlva levelet kapott. Aladár irt, melyben bocsánatkérések között tudatja Fló- rával Horváthi Eleonorával két nap múlva leendő egybekelését. Flóra hidegen, fénytelen szemekkel olvasta el a levelet. Könyei kiapadtak. Nem sirt bbé, Keble megfásult.

Eljött az Aladár esküvője napja is. Az egész K. falu vigalomban volt. A nászmenet a templomba ment. Flóra kised szobájába zárkózott. Levelet irt anyjának. Feltárta e levélben szíve egész tit- kát semmit sem hallgatva el. Végül bocsánatot kér, hogy oly nagy csapá-t mér reá, de nem tehet más- ké, nincs már mit keresnie e földön. Kérte any- ját, hogy ne átkozza őt, sem Aladárt. Bevégezte. Felkelt íróasztalától. Ingadozó léptekkel támo- lygott a szekrényhez. Kivette atyja revolverét. Egy forró csókot lehelt rá. Még egy fájó pillantást ve- tett édes anyja arczképére. A revolvert szívének irányzá, a ravaszt megnyomta s szótlanul roskadt össze. Jól talált. Zaklatott szíve nyugalomra lelt. Midőn anyja a lövére berohant Flóra szobájába, a kedves lénynek már csak hidegűlő tetemet ta- lálta. Az anyja zokogva borult leányára.

És ő most ott nyugszik édes atyja mellett. Sir- hanját kedves virága, a nefejejs díszíti.

Dezső bevégezve elbészélését könyes szeméit megtöröl s kezét fogva velem, szótlanul elrohant.

Szegény barátom, úgy látszik, a te boldogságo- dat is behantolták Flórával! — sóhajték fel De- zső távozásával.

Azóta semmit sem hallottam felőle.

és szorgalmához képest emelkedő napibérben részesül, mely a tanidő lefolyása alatt 90 krt meg nem haladhat. A tanoncizidő második felében azonban az erre érdemes tanonc egyezményi keresetben is részesíthető.

Azon szekely tanoncokra nézve, kik a külön megállapított módon vétettek föl, megengedem, hogy belépésüktől kezdve teljes ellátásban és ruházatban részesíttessenek és a mennyiben arra érdemesek minden ünnep- és vasárnapon 10 kr zsebpénzt kapjanak. Az ellátási költségek fedezése céljából a belépéstől kezdve minden naptári napra 40 krnyi napibérrel számoltatnak el, mely összeg a tanúsított szorgalomhoz képest félévenként 10 krral emelhető, azonban a tanidő lefolyása alatt 90 krt meg nem haladhat.

Továbbá a szekely tanoncok a 4-ik évben egyezmény keresetben részesítendő; az érdemes tanonc azonban ezen keresetben már a 3-ik évben is részesíthető.

Valamennyi tanonc keresményének 10%-a az egyes fizetések, illetve elszámolás alkalmával levonásba hozatik, mely összeg óvadékképpen a tanidő leteltéig visszatartatik és a postakaraképenztárba gyümölcsözőleg elhelyeztetik.

Az így képződő óvadék a tanoncoknak felszabadulásakor csak akkor adatik vissza, ha elvállalt kötelezettségeinek mindenképpen eleget tett.

Azon tanoncok óvadéka ellenben, kik a kikötött idő letelte előtt a műhelyek kötelékéből önként kilépnek, vagy valamely vétség miatt elbocsátatnak, a munkások betegsegélyző pénztára javára esik.

Jóváhagyom.

Budapest, 1893. november hó 9-én.

Lukács Béla,

kereskedelmiügyi m. kir. miniszter.

Szervezeti szabályzat a műhelytanoncok kiképzetéséről.

A) A gyakorlati kiképzésre vonatkozó tanterv.

A gyakorlati kiképzés 4 évig tart és pedig a vas- és fémmunkásokra az első két éven át külön tanműhelyben, a másik két évben pedig az egyes műhely osztályokban, a többi szakmákban kiképzendő tanoncokra ellenben mind a négy évi kiképzés az illető műhely osztályban történik.

I. A vas- és fémmunkásokra nézve a gyakorlati általános kiképzés elve abban áll, hogy valamennyi tanonc — tekintet nélkül a netán kálátásba vett különleges szakmára — egészen egyenlő módon képeztetik ki az első két éven át. Csak a második év végén, a minden tanonc által bemutatandó próbadarab megválasztásánál fog a tanuló hajlama, illetve képessége stb. a további kiképzésnél tekintetbe vétetni.

A tanonc minden év végén próbadarabot köteles készíteni.

Az oktatási ágak az első két évben a következők:

1. A kovács-mesterség.

a) Első tanév: A kalapács és kovácsdarabdal való biztos elbírás, a kovács tűz kezelése és egyszerű darabok kikovácsolása. A tanoncok felváltva kovácsolnak és egymásnak kölcsönösen segédkeznek.

b) Második tanév: Összetett testek kovácsolása, a hegesztés (kovácsfogó), duzzasztás és edzés használatával.

2. Lakatos-mesterség.

a) Első tanév: A reszelő, kalapács, véső, furó, csipetű és csavarmetsző kezelése kovácsolt és öntött vasnál. Egyszerű alkatrészek (sarokvasak, csuklópántok, zárok stb.) továbbá szerszámok (kalapácsok, fogók stb.) és segédeszközök (körzők, egyenes és derékszögű vonalzó stb.) lehetőleg pontos és csinos elkészítése.

b) Második tanév: Komplikáltabb alkatrészek és szerszámok, továbbá finomabb segéd és mérő eszközök lehető tökéletes előállítás, bádoglemez egyenesítése és szegecselések kiállós és sülyesztett fejekkel.

3. Szerszám-gépek használata.

a) Első tanév: Egyszerű esztergadarabok elkészítése, kézzel vagy lábbal hajtható esztergapadon csavarnemelt vágás a kézi csavarvágó aczállal. A furógép használata.

b) Második tanév: Komplikáltabb eszterga darabok elkészítése csucok között, és a sik tárcsán lyukfúrás, a különböző csavarnemek vágása és az esztergált tárgyak csiszolása.

4. Készítés, csiszolás, edzés, fémforrasztás és egyszerű bádogos munkák.

Első tanév: A készítő helyes használata szerszámok élesítéséhez, egyszerű szerszámok edzése.

Második év: Nyers tárgyak csiszolása a köszőrükön, komplikáltabb szerszámok, rugók és egyéb alkatrészek edzése a különböző edző eljárások szerint. Fémrészek forrasztása s egyszerű bádogos munkák elkészítése.

A vas- és fémmunkások a két első év befejezte után, a mennyiben az illető műhely berendezve van, egy-egy óra a munkaszabványokhoz és az öntődébe osztatnak be, azután pedig az általuk választott szakmának megfelelő műhelyosztályokban nyerik külön felügyelet mellett további kiképzésüket.

II. Mindazon tanoncok, kik nem tartoznak a vas- és fémmunkások közé, belépésük után azonnal az általuk választott szakmának megfelelő műhelyi osztályba osztatnak be, s képeztetnek külön felügyelet alatt ki.

B) Elméleti és szemléleti oktatás.

1. Az elméleti oktatás az egész négy évi tanidőn keresztül két osztályban történik.

Az 1-ső és 2-ik éves, illetve a 3-ik és 4-ik éves tanoncok képeznek egy-egy osztályt. A tananyag a következők:

a) A műhelyekben felhasználásra kerülő anyagok megismertetése.

b) A szerszámok és szerszám-gépek, valamint a műhelyben gyártott, illetve javított járművek és egyéb tárgyak ismertetése.

c) A géptan alapelvei.

d) Rajzolás rajzminták és természet után.

e) Hazai földrajz, történelem és számtan.

f) Kirándulások egyes műhelyek, illetve más műhely osztályok megtekintésére, melyről a tanoncok leírást készítenek.

Munkaidő.

A munkaidő naponként 10 nappali órából áll, melyből 8 óra a gyakorlati kiképzésre, 2 óra pedig az elméleti és szemléleti oktatásra és pihe- nésekre esik.

Jóváhagyom.

Budapest, 1893. november hó 9-én.

Lukács Béla,

kereskedelmiügyi m. kir. miniszter.

Különfelek.

— Időjárásunk a lehető legkedvezőbb. Katalin nyara meghozta az ő szép napjait. Meleg napsugár, enyhe levegő teszik kellemessé november végét. Mintha csak az ember Nizzában volna oly enyhe, sőt meleg a légmérték. Még éjjelenként is ritkán süllyed a hőmérő a fagypontra alá. Mi, a kik már e hóban éreztünk 10—12 R° hideget méltán örvendhetünk a beállott kellemes időnek. Csak hogy ez a tavaszi időjárás minálunk ideig-óráig szokott tartani s könnyen megtörténhetik, hogy a mit mi a legszebb időben irunk, már zord időben olvassák. Azért tehát nem jósolunk a jövőre, hanem örvendünk a jelennek.

— Kézdí-Vásárhely város képviselőtestülete jövő szerdán ülést tart, melyen sok nevezetes tárgy között az iskola építés ügye is tárgyalás alá kerül.

— Játékonyág. Sok szegény zagoni gyermek ártatlan szívéből és ajkáról lebbent el a hála-érzete és hangja az idén is. Jón a tél s vele a kéréseket, hideg, sők, a szegények, rettegve gondoltak a rideg időkre, a tél szeszélyes lányára, hiszen alig volt valamire való öltönyük a trétát nem értő évszakra. És akkor jött a játékonyág mentő angyala br. Szentkereszt Stephane és Irène ő méltóságai személyében s dicső őseiktől örökölt könyörületük, mely a szegények és árvák irgalmas segélyezésében nyilvánul, ujlag meghozta az áldozatot: 4 leánykát és 3 fiút láttak el meleg, téli ruházattal. És ezen jó tettüket már évek óta gyakorolják s bár a nyomorban szenvedők segélyezését titokban szeretik gyakorolni, ragaszkodva a Jézus által hangoztatott igéhez: „bal kezed ne tudja, a mit a jobb művel”, s bár szerénységüket sértjük, nem hallgathatjuk el, a mások buzdításával is, a fürangú hölgyek humánus áldozatkészségét. A szegények és árvák istene sokáig éltesse a nemesen érő barónöket.

— Búvészti estély. Carmellini búvész vasárnap és hétfőn művészti estélyt rendez. A mutatványok

érdemesek a megtekintésre s azért ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Műkedvelői előadás Zabolán. A zabolai műkedvelők folyó évi december 3-án a községi iskola nagytermében a község házában bebutorozása javára színi előadást rendeznek. Színe kerül Szigligeti Ede örök szép népsziműve „A cigány.” Az előadás iránt nagy az érdeklődés. Az előadásban az odavalló intelligencia színe-java részt vesz. Az előadást táncvizsgálat követi a község háza nagytermében. Belépsi díj első hely 1 frt, zártszék 60 kr, állóhely 40 kr, gyermekjegy 20 kr. Kezdeteste 7 órakor. Ugy tudjuk, hogy ezelőtt egy néhány évvel városunkban is alakult egy műkedvelő-egyesület, mely szép reményekre jogosító szorgalommal kezdte meg működését s alig egy pár év alatt teljesen meghódította közönségünket változatos műsorával. Korrekt, összhangzó előadásaival. Azonban körülbelül két év óta semmi élet-jelt sem ad magáról. Nem hisszük, hogy derék műkedvelőinknél az a nagy lelkesedés, nemes tűz, melylyel a közművelődés e hatalmas tényezőjét eddig oly szép sikerrel művelte, egészen elpárolgott volna. Fel tehát e lethargikus álomból s ketőzött erővel, szorgalommal kell fogni a munkához, mert nagy és szép missiot teljesít azzal. És megkivánja ezt a humanitás, melyre városunknak oly nagy szüksége van, de megkivánja, sőt sürgősen követeli ezt legdrágább nemzeti kincsünk, édes anyanyelvünk. Fel tehát a tespedés posványából kitartással előre!

— A marosvásárhelyi cukorgyár. A mint értesülünk a botfalusi cukorgyár a répa árakat emeli. Sajnos azonban, hogy nem részünkre s nem a Barcaság részére, hanem jó hazafiságból az unjonnan létesített marosvásárhelyi cukorgyár vidékén hogy annak a kezdet nehézségeit még nehezebb tegye. Ez ugyan igen szép a Magyar Cukoripar Részvénytársaságtól, de reánk nézve hasznos, mert ha eddig nem hallgatta meg jogos kívánságainkat, most szerződésünk értelmében kénytelen lesz áraitukat emelni, vagy a gyárat becsukni.

— Halálozás. Király István csomortáni nyugtanitót és kézdipolyáni birtokost súlyos csapás érte; folyó hó 20-án virradólag legidősebb fia Imre meghalt. E hó 23-án nagy részvétel mellett helyezték örök nyugalomra. Béke poraira!

— A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1893. évi november hó 29-én (szerdán) délután 3 órakor saját helyiségében teljes ülést tart a következő tárgysorozattal: I. Elnöki közlések. II. (2760.) A nagyméltóságú kereskedelmi-ügyi miniszter ur leírata, szekely fiúknak az állami vas- és gépgyárakban tanonczokul leendő alkalmazása tárgyában. III. (2761.) Ugyanazon miniszter ur válasza az üzleti váltókövetelések után kivetett tökékmátadó tárgyában telt fölterjesztésre. IV. (2704.) Az udvarhelymegyei házi ipar-egylet felügyelő bizottságának megkeresése a szekely-keresztúri szövő-tanműhely segélyezése tárgyában. V. (2706.) Bezeredy Pál, m. kir. országos selyemtenyészési felügyelő felhívása a selyemtenyészés ügyének széles körben leendő fölkarolása tárgyában. VI. (2581.) Marosvásárhely sz. kir. város rendőrkapitányának átirata véleményadás iránt a „marosvásárhelyi kerületi betegsegélyző pénztár” nézve érvényben lévő átlagos napibér-osztályozás módosítása tárgyában. (A kereskedelmi és iparosztály véleményével.) VII. (2705.) Mező-Bánd közösk jégjyózi hivatalának megkeresése véleményadás iránt az ottani hetivásárnapjának esetleges megváltoztatása tárgyában. (A kereskedelmi és iparosztály véleményével.) VIII. A kereskedelmi osztály javaslata, Marosvásárhely sz. kir. város tanácsához a városi vámtarifa újraszervezése tárgyában újabb sürgető átirat intézése iránt. IX. Jelentés a kamara ügyforgalmáról.

— A Pallas Nagy Lexikonának füzetes kiadásából megjelent az 51. és 52. füzet, a Chilopodától Czirkveniczáig terjedő cikkekkel. Az 51. füzet külön mellékletül hozza Claude Lorrain-nak egy az orsz. képtárban levő eredeti festménye (Villa a római Campagnában) után készült réznyomatu reprodukcióját, mely a m. kir. állományomdában készült igen sikerült kivitelben, továbbá a Czölöp-épitmények-et és Csanád vármegye térképét, míg a 52. füzet mellékletei: az államvasutak budapesti keleti és nyugoti pályaudvarainak csarnokai, Cseh-Morvaország és Szilézia térképe, továbbá a Cséplőgépek I. lapja. A 52. füzetben 20 ábra van. — A cikkek legkiválóbbika ezuttal a cigányoknak van szentelve, akikről nagyrészt egy 3 ivnyi külön mellékleten

nagy alapossággal és előszeretettel irtak József főherczeg ö Fensége, Hermann Antal és Wliss-locki Henrik, kimerítően tárgyalva a cigányok eredetét, elterjedését, életmódjukat, szokásaikat, hiedelmeiket, népköltészetüket s zenéjüket: Wliss-locki egy terjedelmes bibliográfiát közöl a cigányokra vonatkozó irodalomról s végre — amit első helyen kellett volna említenünk — egy rövid cigány nyelvtant és szótárt népszerű főherczegünkötől. Nagy kár, hogy a cigányokra vonatkozó ezen czikk nem kapható külön is, mert ily alapos tanulmány még nem jelent meg róluk irodalmunkban.

Hirdetések.

Speczialista sérvkötőkben

Keleti cs. és kir. osztr. magyar és belga kir. szabadalmazott sérvkötője a leghíresebb orvosi autoritások által legjobbnak van elismerve. Nem csuszlik, nem gyakorol kellemetlen nyomást és rendkívül czélszerű.

Újdonság! Keleti fele gummi sérvkötő, a pelották teljesen a sérvhez idomíthatók, szarvasbőr védővel és biztonsági övvel Egyoldalu 6 frt, kétoldalu 12 frt. Suspensorium, haskötő (elastikus) gummi görcsér harisnya, háttartó, orthopédiai műleges fűző, műleges lábak és kezek.

Gummi! Egyedüli képviselője Osztr. Magyarországon a párisi „F. Bergerand Fils” gyárodnak.

Jótállás mellett valódi párisi gummi és halholyag testja 2 frttől 6 frtig. Boutsamericans 3 frttől 5 frtig. Pely-Porns 1.80 frttől 2.50 krig. Ballattó de femmes 4.50 frtől 7 frtig. Megrendéseket discreten és gyorsan eszközöl.

KELETI J. cs. és kir. osztr. magyar és belga kir. szabad. gyáros.
Budapest IV., Koronaherczeg-utca 17.
(szerviták palotája.)

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

COGNAC-JPAR
RészvényTársaság
BUDAPESTI CZÉG
KORONA-COGNAC

gyártmányai orvosi czélokra használtatnak és a következő egyetemi tanár urak által ajánltatnak:

ANGYÁN, KÉTLI, KÉZMÁRSZKY,
KORÁNYI, KOVÁCS, MÜLLER,
RÉCZEY, STILLER ÉS TAUFFER.

Kapható Kezdi-Vásárhelyen:
Kovács Károly és Bándy
István uraknál.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

Menetrend.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

A l l o m á s o k				Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat	A l l o m á s o k				Vegyes vonat	Sze- mély- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)						Medgyes	(ind. érk.)	regg. 10.09	éjjel 12.47			
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	regg. 4.20	este 7.43	d. u. 2.45			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk.)	" 10.31	" 1.03			
Botfalva	"	" 4.48	" 8.07					(ind.)	" 10.47	" 1.18			
Földvár	"	" 5.07	" 8.23				Tövis (vend., elágazás Arad felé	(érk. d. u.)	" 12.28	" 2.49			
Mogyorós	"	" 5.26	" 8.43				Nagy-Enyed	(ind.)	" 1.08	" 3.47	este 8.27		
Apáca	"	" 5.42	" 8.57				Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(érk.)	" 1.35	" 4.07			
Köpecz	"	" 6.02	" 9.16					(ind.)	" 2.21	" 4.40	" 8.53		
Ágostonfalva	"	" 6.09	" 9.22				Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk.)	" 2.31	" 4.52			
Alsó-Rákös	"	" 6.26	" 9.38					(érk.)	" 3.08	" 5.20			
Homoród	"	" 6.55	" 10.02				Kolozsvár (vendéglő)	(ind.)	" 3.18	" 5.26			
Kacza	"	" 7.12	" 10.15					(érk.)	" 5.14	regg. 6.52	" 11.01		
Bene	"	" 7.32	" 10.36				Nagy-Várad (vendéglő)	(ind.)	este 6.08	" 7.40			
Erked	"	" 7.52	" 10.51					(érk.)	" 10.44	" 11.51			
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"	" 8.23	" 11.16					(ind.)	" 11.04	d. u. 12.09	" 2.18		
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	" 8.46	" 11.27				Budapest	(érk.)	regg. 6.35	este 8.40	regg. 7.25		
		" 8.53	" 11.32										
Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5.15 perczkor.													
Brassó — kézdivásárhelyi vasut.													
Kézdi-Vásárhely	indul reggel 5.00	d. e. 9.38	d. u. 2.33				Brassó	indul reggel 5.46	regg. 8.50	d. u. 3.10			
Imecsfalva	"	" 5.13	" 9.55	" 2.50			Szász-Hermány	"	" 6.01	" 9.09	" 3.29		
Páva-Zabola	"	" 5.26	" 10.12	" 3.07			Prázmár	"	" 6.19	" 9.31	" 3.53		
Kovászna	"	" 5.46	" 10.34	" 3.39			Kökös	"	" 6.30	" 9.44	" 4.06		
Barátos	"	" 6.03	" 10.59	" 4.04			Uzon	"	" 6.41	" 9.57	" 4.25		
Nagy-Borosnyó	"	" 6.15	" 11.17	" 4.19			Kilyén	"	" 6.53	" 10.12	" 4.38		
Eresztevény	"	" 6.32	" 11.35	" 4.37			Sepsi-Szentgyörgy	"	" 7.11	" 10.32	" 5.03		
Sepsi-Szentgyörgy	"	" 7.02	d. u. 12.10	" 5.17			Eresztevény	"	" 7.33	" 11.59	" 5.31		
Kilyén	"	" 7.10	" 12.20	" 5.27			Nagy-Borosnyó	"	" 7.50	" 11.17	" 5.53		
Uzon	"	" 7.23	" 12.36	" 5.43			Barátos	"	" 8.11	" 11.41	" 6.22		
Kökös	"	" 7.33	" 12.49	" 5.56			Kovászna	"	" 8.31	" 12.08	" 6.40		
Prázmár	"	" 7.48	" 1.11	" 6.18			Páva-Zabola	"	" 8.42	" 12.21	" 6.53		
Szász-Hermány	"	" 8.01	" 1.31	" 6.38			Imecsfalva	"	" 8.54	" 12.36	" 7.08		
Brassó	érk. délelőtt 8.18	" 1.49	este 6.56				Kézdi-Vásárhely	érk. reggel 9.08	" 12.54	este 7.26			

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.